

Timothy Paul mi ove eiwa Timothy de gagurisina.

Paul mi Timothy ategesisina.

¹⁻² O arie Timothy, na Paul mi imo ategetena. Ito gebé ari Keriso da yai pipisiteta, awatedo imo awa nato maibé ango.

God kaenato Toregari Embo ae Badari Iesu Keriso (Imo awa kaenato tumonda ari.) demi namonde ge awara tetero Iesu Keriso da aposil* esitena itena.

God kaenato Mamo ae Keriso Iesu kaenato Badari demi awamaneda dave ari de, do ari de, béga de awa imonde piaro bate.

Paul mi Timothy de atopatari pitawa awa en-giregarate sisina.

³ Edo nane imonde tekago kondade ari ge okain tena awa, na matu yai Masedonia ainda mamain eite siutana ango—imo Epesisi nasida isiyo, embo ainkain ge pitawa atopasido era† awa ge okain tato God da gebé akuta awa atopatore. ⁴ Edo

* **1:1-2** aposil awa Guriki da ge **apostolos** edo gumbari. Ainda moka awa ‘piari mambari embo’. Iesu Keriso mi Paul ainda bino dave karigarate tedo piesiri maunsisina (Iwata Ari 26:15-18 giwo.).

† **1:3** ge pitawa atopasido era. Guriki da ge einda awa **atopatari evekara atopasido era**, ata ainda moka awa dá ango. Paul jipapa esisina, embo neneimi God da gebé akuta awa atopatorote. Ata awamanemi God da gebé Paul mi gisi atopaposisina awa dodo ge pitawa atopasido esitera.

awamane teyo, opipida ge jirari nenei pitawa edo ewowo gawowoda dao udugari matawa gain ari awa dowore. Atopapasigarimi ango edo era, ami eoro embomai ge babaiya edo era. Awarata, edo awamanemi embomaida gebé ari God da yai kondade aro badain jipapa era, atopapasigari ami akuta gebé ari God da yai akuta piedo buro orote tena. ⁵ Edo nato jipapa awa gebé ari embomai berari dubo mina bara orote, awatedo ge okain awa pietena. Dubobari eiwa awa do dono itaeda yai edo gumbari, edo dokotembari daveda yai edo gumbari, edo gebé ari dave berarida yai edo gumbari. ⁶ Edo embomai nenei atopatari gebé awa dodo mambae dumbae edo begata neida maundo ge moka itae jirido era. ⁷ Awamanemi Moses da aodari atopatain jipapa edo era. Edo awamane tedo era, “Ge natokare awa gebé!” Ata geda moka o roviravi nenei awamanemi tedo era awa bé gae.

⁸ Ata kaena gari, Moses da aodari awa dave edo embomi jigamo edo eira dá God mi jipapa edo eira ango. ⁹ Edo daedo kaena gari, aodari awawa God mi embo wasiri dambu darari katarate awa piae. Ata aodarimi aodari dari erigari embomai edo ge okain jindari embomai katedo eira. Edo dá ango ami God gebé ae ari embomai edo jimbo bebegae ari embomai katedo eira. Edo aodarimi embomai kotopu ari itae edo embomai ainkain God tou ari itae katedo eira. Edo ami embomai ainmi awamaneda mamono ae aimono de dari betari awa katedo eira, edo dari betari embomai daedo. ¹⁰ Edo aodarimi jimbae gisida kombo ari embomai edo jijianda ainkain jijianda neneide kombo mina ara ari awa katedo eira. Edo dá

ango ami embomai ainkain embo nenei beono edo era awamaneda buro embo orote awa katedo eira, edo ge pitawa tari embomai daedo. Edo ami embomai ainkain tarigari pitawami tedo embo nei udumbari awa katedo eira. Edo aodarimi embomai berari ainmi God da atopatari gebé kera ae edo era awa katedo eira. ¹¹ Atopatari eiwa awa dá God da bino dave taogarideda atopatari ango. Edo God, dave berarida tutu, ami na tumonda edo bino dave awa nato yai piedo kariganate sisina.

Paul mi God da dave ari tega itae awa gido imo dasiga esisina.

¹² Edo Keriso Iesu kaenato Badari mi na tumonda edo goroba pipisisina ainda buro anate. Awatedo na embo awa ategetena. ¹³ Iji matuda nanemi Iesu da daoda ge bebegae tedo esitena. Edo ainda embomaide memesi neide kainde piono budo esitera. Edo nane imo tedojirido esitena. Ata nato buro beyae awa na gae edo nato gebé ari Iesu da yai awa itae, awatedo God na do esisina. ¹⁴ Edo iji ainde Badari kaenato ami ainda dave ari bajinabé tega itae awa nato yai esiri arapa esisina, imo na kondade esiri nato gebé ari Keriso Iesu da yai pipisitena. Awatedo boroko na God ae ainda embomai berari de daedo dubobudo ena.

¹⁵ Ge eiwa awa gebé edo kaena berari ge dave eiwa tumonda ore: Keriso Iesu mi jimbo beyae embomai toregaintedo butuda gupusina. Edo jimbo beyae embomai berari ainda doda, na awa beyaebé beyae. ¹⁶ Awarata, Iesu Keriso mi ainda tataimbari bajinabé nato yai arapa ain jipapa esisina, awatedo ine, na, embo beyaebé beyaeda yai, do esisina. Imo eiwa esisina, jimbo beyae

embo neneimi God da tataimbari bajinabé nato yaida kariwa awa gorote, edo awamaneda gebé ari ainda yai piedo wasiri natopo itari bara. ¹⁷ Edo na jipapa ena, embomaimi tou ari de dasiga ari de Daotari natopo itarida yai awa iji natopobé natopo awa piara. Imo betari tao ae, edo embomaimi imo jisimi gari tao ae, edo imo akuta awa God dubogari beraride. Awara.

Paul mi Timothy de gebé arida duduno ari awa duduno dave arate sisina.

¹⁸ Timothy, nato mai, na imonde ge okain eiwa pipitena, dá ge perovetami ito daoda gisi sitera ango. Ge ami imo kondade aina, duduno ari doda awa imo duduno dave atate. ¹⁹ Edo ito gebé ari ae dokotembari dave de awa jidogogo eyo. Embo nenei awamaneda dokotembari dave awa ajiregesitera, awatedo awamaneda gebé ari God da yai usibesi esitera, dá un ma gundo papoda denemain eite ganuma un tuda dedo be-devina ango. ²⁰ Hymenaeus ae Alexander deda wasiri awa ango. Edo nanemi awamane Satan[‡] da ipada pipisitena, awamane atopatari budo God da daoda ge bebegae tedo era awa doworote.

2

Paul mi Timothy de Iesu da embomaimi embo-mai berari awaembo benunu torote sisina.

[‡] **1:20** Satan awa God da anela da (1)da dao. Anela ami awa God da ge jindesiri God mi imo utuda kundo augesiri idegedo wowosisina. Edo Satan da dao mokabé Hiburu gEDA awa ‘gitopo embo’. Satan awa God da gitopo edo embo enemboda gitopo. Satan da ge nei ‘Ge Moka Teteka’ doda, ove gaiari ainda gunda awa daedo giwo.

¹ Awatedo na ao darari ge tuturobéda imonde pipitena. Iesu da embomai teyo gore, embomaida jipapa ro era awaembo, edo embomai awaembo, edo embomaida kondade ari awaembo benunu tara, edo embomai berari awaembo God da yai ategari piara. ² Edo dá ango daotegeregari ae gisi-jijiegari neneide berari awaembo benunu tara, kaena gisi dave jiaro kaena bégade damodamoda isite iwata dave berari God da jisida edo tou ari berari ainda yai piorote. ³⁻⁴ God da jipapa awa, embomai berari ainda toregari bara edo ainda gebé awa dave gara. Awatedo benunu tari ango awa dave God Toregari Embo kaenatoda yai, edo ami gido dubodave aina. ⁵ God dakaima akuta isira, edo Toropu Embo da (1) akuta ami God de embomai deda toropuda isira. Edo embo awawa Keriso Iesu. ⁶ Imo ainda wasiri embomaida jimbo bebegeada mina ango pisido besisina, embo berari udegari borote. Edo ijibé God mi matu sirigesisina awa biri embo awa besisina. Ango edo God embomai berari toregain jipapa eira ami arapa esisina. ⁷ Awaembo God mi na karigari embo edo aposil awa avigesisina. Na gebémi Keriso da daoda tena, edo na ge pitawa tae. God mi na avigesisina ainda gebé awa Gentile embomai* da yai atopatano ingido gebé orote.

Paul mi embo de eutu de Iesu da embomaida doda, iwata dave orote atopaposisina.

⁸ Awatedo na jipapa ena, embo jijianda yai berarida ainkainmi embomaida jisida ipa jiaro erari

* **2:7** Gentile embomai awa Jew embomai ae. Awamane awa embomai nenei berari Jacob da veda gumbae.

benunu tedo ara, awamaneda iwata ari awa dave God da jisida, edo awamaneda sinigambari edo ge babaiya ari awa itae.

⁹ Edo daedo na jipapa ena awa, eutumai ombarijiari dave inono omundo iwata dambu darari akuta jigamo edo ore. Edo awamaneda kopuru tu giro daginegedo ainyae, edo giro rorae gold mi ari ko kujuju mi ari jiwaebé piedo ainyae, edo gongo mina bajinami piedo bari omundo ainyae. ¹⁰ Ata awamane iwata dá God tou ari eutumai ango eite embomai nenei kondade edo ore.

¹¹ Iji nonde embobomi God da embomai atopasido era awa, eutumai berari ge tedo ainyae, ata tou ari berarimi atopatari awa budo ore. ¹²⁻¹⁴ God mi Adam gisi esisina edo ainda amboda Eve esisina, edo daedo Satan mi Adam udumbae, ata eutu Eve awa ami udumbesiri God da aodari desiri erigesisina. Awatedo na eutumaide awara ari piaae edo ena, awamanemi embo jijjanda atopatara ko gisijiara. Ata iji angode embo jijjandami atopatari pipiteiaro eutumai damodamoda edo isite ingido ore. ¹⁵ Awarata, edo eutumai† iji matawa awamaneda gebé ari God da yai piedo ara, edo awamanemi nembu nei dubobudo ara, edo God da jipapa ambo ambo eite iwata dambu darari akuta jigamo edo ara awa gido, isimango mamai engedo awamaneda mamai sima dave eiaro God mi eutumai awa

† **2:15** eutumai. Guriki ge einda awa **eutu** ata Ove Kotopuda atopapasigari jiwae kotembedo era einda moka awa **eutumai**.

toregaina.†

3

Paul mi Iesu da embomaida sima ari embomi ainda wasiri akuta awa sima dave edo arate sisina.

¹ Ge eiwa awa gebé: Embo ainmi Iesu da embomaida sima ari emboda dero bain eira awa, embo ami buro davebé jipapa edo eira. ² Awaembo Iesu da embomaida sima ari embo awa bekumba ari itae itarate awa tena. Edo embo awa ainda aro da (1) akuta jimundo ango itare, edo imo akuta dedegedo aina, edo nongo edo ainda buro awa dave aini imo jiro buro edo aina, edo imo iwata dave embo neneida yai edo aina, edo embo ami etega embomai ategedo budo aina, edo imo inono God da gebé awa embomaida yai atopasido aina. ³ Edo embo awa un okain jiwae injido ainyae, edo imo embo neide sinigambari buri-gibé edo duduno edo ainyae, edo ami embo nei udumbeteite ainda ganu budo ainyae, ata ainda nembuda yai iwata dave edo aina. Edo embo awa ge babaiya matawa ainyae edo imo embo neida rorae jipapa edo ainyae. ⁴ Embo ami ainda orobe akuta awa gisi dave jido edo aina, edo ainda mamaimi embo awa tou bé eite kera edo ara. ⁵ (Gebé, embo ainmi ainda orobe akuta awa gisi-jjari tao ae gido, nongo edo imo God da embomai

† **2:15** toregaina. God mi embomai ainkain awamaneda gebé ari Keriso da yai piaro toregaina awa *toregari* da moka da (1). Ata Ove Kotopuda atopapasigari nenei kotembedo era, *toregari* da moka nei einda awa: Iji matu ounde Eve mi jimbo beyae esisina, eutumai berari mengari buritera. Awarata, edo eutumai iji einde isimango mamai engedo awamaneda mamai sima dave eiaro God mi eutumai mengarida udegaina.

sima ari tao aini?) ⁶ Edo embo tekabé ainda do Iesu da yai wareregesira awa, sima ari emboda deroda piainyae, ko ainda dariga akuta kotembeteite bawarida durae esira dá Binei* mi esiri God mi imo bekumba esisina ango. ⁷ Edo daedo embo awa iwata dave gebé ae ari embomaida yai matawa edo aina, awamanemi embo awa tou orote, gae gae edo embo ainde bekumba ge taro imo mengido maundo Binei da waoda toraina.

Paul mi Iesu da embomaida buro embomi awamaneda wasiri akuta awa sima dave edo orote sisina.

⁸ Edo daedo Iesu da embomaida buro embo iwata dave aro embomaimi awamane tou orote awa tena. Awamanemi embobo iwawa tote (2)de ango ainyae, edo awamane un okain jiwae injido ainyae, edo embo nei udumbeteite ainda ganu bain edo ainyae. ⁹ Edo awamaneda dokotembari dono itae awa sima eite God da atopatari gebé ine kaenato yai arapa esisina awa awamanemi jidogogo edo ara. ¹⁰ Ata daedo gisibé awamane bavedo gari bore. Edo embo neneimi bekumba ge awamaneda daoda tari tao ae awa gido, awara dowo awamane Iesu da embomaida buro emboda buro ore.

¹¹ Edo daedo awamaneda eutumai iwata dave aro embomaimi awamane tou orote tena. Edo awamanemi embo nenei tu budo ainyae, edo awamane akuta dedegedo ara, edo awamaneda burobé rori awa iji berari edo ara.

¹² Edo Iesu da buro embomaida buro embo awa ainda aro da (1) akuta jimundo ango itare. Edo embo ami ainda mamai ae ainda orobe akuta

* **3:6** Binei awa Satan da dao nei.

awa gisi dave jido aina. ¹³ Edo embomaimi Iesu da embomaida buro emboda buro davebé edo etera awa gido, awamaneda yai tou ari bajinabé piara. Edo ango ara ami Iesu da embomaida buro emboda do jinenegari bajina budo awamaneda gebé ari Keriso Iesu da yai awa inono embomaide karigara.

God da atopatari gebé ine kaenato yai arapa esisina awa rorae taogari tega itaebé.

¹⁴ Nane ge eiwa imonde gagurena, awarata, iji tupo itae ari na ito yaida gumain tumonda ena.

¹⁵ Ata na borae gumbari tao ae gido awa, ove emi imo kondade ari, nongo edo embomai God da orobeda doda itera ami iwata ara awa, ainda jirogari bata. God da orobe awa Iesu da embomai, edo awamane awa God wasirideda topo. Embomai emimi God da atopatari gebé awa kondade eoro petedo okain edo eira, dá dasivi de tutuvi demi oro mina gaisimba edo era ango. ¹⁶ Kaena berari gari, God da atopatari gebé awa ine kaenato yai arapa esisina, awa rorae taogari tega itaebé:

God mi embo enemboda tamopiside idegesiri gositera.

Embo awawa wasiri dambu darari Asisi Koptu mi arapa esiri gositera.

Embo awa anelamanemi gositera.

Embo ainda bino awa embomi Gentile embomaida yai karigedo esitera.

Embo ainda yai embomai butu berarida ami awamaneda gebé ari pipisitera.

Embo awa God mi jiri utuda vivisisina.

4

Iji beao ari ainde embomai neneimi Keriso da atopatari gebé awa dowara.

¹ Edo God da Asisi mi ge arapada sira awa, iji beao ari ainde embomai neneimi Keriso da atopatari gebé awa dodo udumbari asisi bebegae awa ategedo bara, edo bineimaneda atopatari awa ambo ambo ara. ² Embomai ainmi ge pitawa ango atopasido era awa embomai iwawa tote (2)de. Embomai angoda wasiri bebegaemi awa-maneda dokotembari awa matu usibesi esisina. Awatedo rorae daverita o beyaeri awa gari tao ae. ³ Edo awamanemi embomai atopasido ara awa, embo de eutu de jimborekae, edo indari nenei awa indorekae. Ata God mi rorae awawa esisina. Awatedo gebé ari embomai ainkain gebé awa gari, awamanemi God ategedo rorae awa bari tao. ⁴ Rorae berari God mi esisina awa dave, edo rorae da (1) nondawa ajiregainyae, awaembo kaena God ategesite rorae awa bara. ⁵ Aindabé God da ge ami matu sisina awa rorae berari ine esisina awa dave, edo aindabé kaena ainda yai indari awaembo benunu tedo era, kaenato indari rorae awa dono itaede God da jisida.

Timothy da wasiri ae atopatari de awa Timothy ami akuta jijimbarate Paul mi sisina.

⁶ Edo inemi nanonameji* de ao darari ge eiwa tedo ata gido, imo Iesu Keriso da buro embo dave ata. Edo gebé arida ge ae atopatari dave de awa ine ambo ambo edo eteta ami imo kondade eiari ito gebé ari Keriso da yai awa badaina. ⁷ Ata kiki

* **4:6** nanonameji da moka einda awa Iesu da embomai.

jirari donode God da jisida edo eutu begogoda opipida ge pitawa awa ajiregedo eyo. Edo iji matawa imo akuta atopasido God da jipapa awa ate. ⁸ Awa gebé, edo embo da (1)mi ainda tamopisi akuta iji matawa atopataina, iwata ami kondade ari mina nenei ainda yai piaina. Ata embo da ainmi iji matawa imo akuta God da jipapa arate atopataina, iwata ami kondade ari mina dave berari ainda yai piaina, wasiri iji boroko einde awaembo, edo wasiri iji amboda ainde. ⁹ Ge awawa gebé edo kaena berari ge dave awa tumonda ore. ¹⁰ Kaenato tumonda ari God wasirideda yai pipisitera. Imo awa embomai berarida Toregari Embo, edo gebé ari embomaida Toregari Embobé. Awaembo kaena buro okain edo era, edo embo neneimi mengari ge kaenamonde tedo era.

¹¹ Edo roviravi eiwa ge okain mi teyo edo atopasiyo. ¹² Aindabé imo awa embo teka, dowato embomi imo jisi tuda edo giwore. Ata inemi ito ge, iwata ari, dubobari, asisi, gebé ari, edo do dono itae God da jisida ami kariwa dave gebé ari embomaida yai piedo eyo ito tai dero ambo ambo ore. ¹³ Edo nato gumbari iji sima eite kotembari da (1)mi buro eiwa matawa edo eyo: embomaida yai God da ge ajijigari, edo ainda kondade ari ge karigari, edo ainda atopatari piari. ¹⁴ Iji angode Iesu da embomaida gisijjiegarami imo ipa tumonda pipisite God da ge imonde karigetero God mi kando ito yai pipisisina. Awatedo ito kando ruvegainyae. ¹⁵ Ge eiwa kotembedo eyo, edo do ito berarimi buro edo eyo embomai berarimi imo God da buroda babodeta awa gore. ¹⁶ Ito wasiri akuta ae atopatari ito de awa jijimbeyo. Edo inemi

ango eite imo akuta ae embomai ge ito ingido era ainde awa toregata. Awatedo iji matawa ango eyo.

5

Paul mi Timothy de gebé ari embomai nongo edo sima aini ge awa sisina.

¹ Edo embo begogoda jimbo beyae gido atopatari ge ikanade teote, ata ito mamó ango sima eite kondade ari ge davemi tedo eyo. Dá ango, embo teteka ito nanonameji ango sima edo eyo, ² edo eutumai begogo awa, ito aimono ango sima edo eyo. Edo eutumai teteka ito ruaimono ango, imo akuta iji berari wasiri dono itae God da jisida ami awamane sima edo eyo.

Paul mi Timothy de rori garoribé awa tou edo arate sisina.

³ Rori garoribé, awamaneda sima ari embomai itae, awamane tou edo sima edo eyo. ⁴ Ata God awa dubodave aina, edo rori anda mamai o apipiye itera gido, ine awamane atopatato awamane akuta orobe gisibé tou orote. Ango edo era ami dá aimamo ae apipiye demi awamane sima dave edo esitera ango, ainda mina awa ara. ⁵ Edo rori ainmi akutabé isima edo eira edo ainda kondade ari embo itae, ami tumonda ari God da yai pipisite kondade arate, edo imo akuta awaembo edo embomai nenei awaembo God da yai iji de muyae de matawa benunu tedo eira. ⁶ Ata rori ainmi ainda tamopisida jipapa akuta awa eite isima edo eira gido, ainda asisi awa betari ata tamopisi awa wasiride isira. ⁷ Edo ao darari ge eiwa

Iesu da embomai* de teyo, awamanemi awa kera aro embomi bekumba ge awamanede teorekae. ⁸ Ata embo ainmi ainda embotopo sima ae edo eira, edo ainda orobebé awa simabé ae edo eira awa, embo ami ainda gebé ari Keriso da yai awa gun jinjisina, edo ainda iwata beyae awa etene emboda daginegari.

⁹ Edo eutu rorida duberi awa 60 daginegae awa gido, ainda dao rori garorida ajigarida oveda gaiainyae. Atako, edo eutu rorida duberi awa 60 edo daginegari, edo iu da (1) akuta jimundo ango isima edo esisina, ¹⁰ edo ainda buro davegave awa embomai jiwaemi gari: ainda mamai sima dave edo esisina, etega embo ategedo ainda mandoda budo esira, God da embomaida tai teiedo esira, embomai bougada kondade edo esira, edo iji matawa buro dave berari edo esira awa gido, ainda dao awara eyo rori garori ajigarida oveda gaiara.

¹¹ Ata eutu teteka rori, aindabé awamaneda udo tamopisida awa badari awamaneda tarigari Keriso da yai pipisitera awa daginegedo iu jimain jipapa ara, awatedo awamaneda dao rori garori ajigarida oveda gaiainyae. ¹² Awamane iu jimbara ami awamaneda tarigari gisi Keriso da yai pipisitera awa daro erigari jimbo aro God mi awamane kataina. ¹³ Edo iji dá ainde awamanemi buro nei ro ae mando be tegeri eite gundo maundo edo era. Edo ango akuta ae, ata awamane

* **5:7** Iesu da embomai. Ove Kotopuda atopapasigari kotembedo era, embomai ainde Paul mi Timothy ao darari ge eiwa tarate jipapa esisina awa *Iesu da embomai*, ata Paul mi ge awa gano einda gaiae.

daedo ge moka itae embo neida daoda jijireite, embo neneida buro ari yaida tepotapo torido ge tainyae awa tedo era. ¹⁴ Awatedo nato jipapa awa eutu teteka rori awa iu jimundo mamai engedo awamaneda mandoda buro sima dave ara, edo awamanemi iji tonga da ji piaro gitopomi awamaneda daoda ge beyae tainyae. ¹⁵ Aindabé rori garori nenei awa matu Satan da yai wareregedo imo ambo ambo edo era, awatedo ge eiwa tena.

¹⁶ Edo gebé ari embo o eutu, ainda orobeda rori itera gido, ami akuta awamane sima aina, edo dowari Iesu da embomai bouga bainyae. Edo embo o eutumi ango ari, Iesu da embomaimi, rori ainmi akutabé isima edo eira edo ainda kondade ari embo itae awa, inono kondade ara.

Iesu da embomaimi awamaneda gisijjiegari awa tou edo ore.

¹⁷ Iesu da embomaimi awamaneda gisijjiegari ainkain gisijjarida buro dave edo era awa, awamanede tou ari bajina ae mina davegave de piara, edo bajinabé awa awamane ainkain God da geda karigari edo atopatarida buro okain edo era. ¹⁸ Edo God mi Ove Gaiarida ge eiwa sisina, “Iji nonde wo kaomi tambarada ve taimi pasido datedo euri pusi evekara edo eira awa, kaoda be engiregainyae, ami inono indari inaina,” edo “Buro embo ainmi ainda buro aina awa inono ainda buro tau bari.”

¹⁹ Edo embo da (1)mi ito yai gundo Iesu da embomaida gisijjaride bekumba ge tari gido, ainda ge ingainyae. Awarata, edo embo tote (2), tamonde (3)mi ainda beyae jisimi gido gundo

imonde ge taro gido, awa ingiyo. ²⁰ Edo Iesu da embomaida gisijiari ainkain jimbo beyae matawa edo era awa, inemi Iesu da embomai berarida jisida awamaneda jimbo teyo gore. Ango ata ami embo nenei adu edo jimbo beyae ainyae.

²¹ Nane ge okain God ae Badari Iesu Keriso de gerari anelamane deda jisida imonde tena, ge eiwa berari kera eyo, edo embomai berari begata dá ainda sima ata. Edo inemi embo babain o ito otatawo, awamane akuta awa sima dave ainyae.

²² Imo burigi embo tamonda ipa piainyae Iesu da embomaida gisijiarida dero barate. Edo imo burigi emboda tamonda ipa piata, edo amboda embo ami jimbo beyae aina gido, imo daedo embo ainde God da jisida jimbo ata. Awatedo imo akuta dono itae God da jisida matawa isiyo.

²³ Imo iji matawa ito osida karu budo eta edo karu neneide daedo. Awaembo un akuta in-ainyae, ata waini[†] saka daedo injiyo.

²⁴ Embo neneida jimbo beyae awa arapada, edo ainda amboda katari yaida maundo era. Ata embo neneida jimbo awa onjigarida isimango amboda arapa edo era. ²⁵ Edo dá ango, embo neneimi buro davegave awa arapada eiworo gido era, ata embo neneida buro davegave awamanemi onjigarida edo era awa, matawa dá ango itari tao ae.

[†] **5:23** waini awa un okainda dao. Iji matu edo gundo boroko embomai un ango injido era. Paul ae Timothy deda ijide embomaimi dongo 'gurepi' be tapedo ainda gama budo awamaneda un okain ango siya edo esitera.

6

Buro embobomi awamaneda babadegari tou ore.

¹ Buro embobomi awamaneda babadegarida yai tou ari iji berari piedo ore. Edo ango ara gido, embomaimi ge bebegae God da daoda edo ainda atopatarida awa tainyae. ² Edo buro embobo avekave awamaneda babadegari awa gebé ari embomai edo gebé ari nanonameji ango site, buro embobomi awamane jisi tuda ainyae. Atako, aindabé babadegari ainkain kondade ari budo era awa gebé ari embomai edo God da dubobari embomai, awatedo buro embobomi awamane kondade eite sima ore.

Iesu da embomaimi ganu dubobé bainyae.

Roviravi eiwa atopasido eyo, edo kondade ari gemi awamanede tedo eyo. ³ Edo embo ainmi atopatari eve pisido eira, edo ge ro embo awa atopasido eira awa dambu darae, edo ge awawa kaenato Badari Iesu Keriso mi atopatae, edo embo ami embomai tou ari God da yai piorote awa atopatae, ⁴ embo awa darigami do ato ae ari edo gari da (1) ro itae. Ata ainda jipapa, karu beyae ango awa geda tamonda tedogari tepotapo piari edo be duduno ari ge. Wasiri angomi euri embo neide ji mina tara edo era, edo ge baiari jipapa edo era, edo embo neida daoda ge bebegae tedo era, edo gebé gae isite embo neide kotembari beyae edo era, ⁵ edo iji matawa awamane ge mina baiya edo era. Awamane God da gebé ajiregesitera, awatedo awamaneda dokotembari berari beyae esisina. Edo awamanemi God da jipapa ambo

ambo edo ganu deposi borote awa kotembedo era. Edo embomai ango gido, imo dodo yai eveda mambuyo.

⁶ Embo ainmi God da jipapa ambo ambo aina edo embo neida rorae jipapa ae, ata embo ami ainda rorae gido taina, 'Na inono itena,' embo awawa gaiapa bajinade God da jisida. ⁷ Kaena gari, iji ainde aimonomi kaena butu einda engit-
era, rorae da ro kundo gumbae. Edo gebé awa, iji nonde kaena betara awa, rorae da ro kundo mambari tao ae. ⁸ Awatedo kaena indari rorae ae ombarijiari de isira gido awa, eiwa kaenamonde inono. ⁹ Ata embomai ainkain gaiapa jiwae bain kotembedo era, awamane bawarida durudo era edo udumbari kiveda jimundo era. Edo awamanemi kotembari dave dodo roviravi jiwae udojipapa eite memesi budo era. Edo udojipapa amimi awamane usibesi edo betari natopoda yai pieuri maundo era. ¹⁰ Edo embomaimi ganu dubobudo era, ami euri jimbo beyae neide kainde jiwae edo era. Edo embo neneimi ganu bain eite awamaneda gebé ari Keriso da yai dodo dubo vevera jiwae budo esitera.

Paul mi Timothy de ao darari ge eiwa beaoda sisina.

¹¹ Ata imo, God da embo, wasiri angogo awa gunjindedo eyo. Edo wasiri dambu darari de, God da tou ari de, gebé ari de, dubobari de, tataimbari de, netegari de awa bain maundo eyo. ¹² Do jinenegedo Keriso da atopatari gebé awaembo duduno edo eyo. God mi wasiri natopo itari batate imo dao sisina, edo embomai jiwaeda jisida inemi ito gebé ari awa dave edo karigesiteta. Awaembo

wasiri natopo matu buriteta awa jidogogo edo eyo. ¹³ Nane imonde ge okain tena, God da jisida ainmi rorae beraride wasiri piedo eira, edo Keriso Iesu da jisida ainmi ge dave Pontius Pilate da yai karigesisina. ¹⁴ Ge okain eiwa, beyae nei ro itaede edo bekumba ari itaede kera edo eyo, iji boroko einda edo maunsiato iji ainde Badari kaenato Iesu Keriso gumaina. ¹⁵ Iji awa God mi siya esisina ainde Iesu Keriso gumaina. God awa dave berarida tutu. Ami akuta rorae berari gisijido eira. Imo awa daotari berarida Daotari edo badari berarida Badari. ¹⁶ God akuta awa betari tao ae. Imo pararabé parara doda isima edo eira edo embo da ain atutumbari tao ae. Embo da ainmi imo jisimi gosisini awa itae, edo da ainmi imo jisimi gari tao ae. Embomai berarimi tou ari God da yai piore, edo God da gisijiari natopo itare. Awara.

¹⁷ Awamane ainmi gaiapa jiwaede iji boroko einda itera awa ge okain teyo gore, dariga ainyae, edo awamaneda tumonda ari gaiapada piainyae. Awa burigibé maundo itae aina. Ata awamaneda tumonda ari awa God wasiride ainda yai piore. Ami, kaena dubodave orote awa, roviravi jiwaebé berari kaenato yai pieuri budo era. ¹⁸ Edo awamane ge teyo, embo nenei dave edo kondade ore, edo buro dave jiwaebé edo ore. Edo awamane embo rorae isisigaede piain do siya ore, edo awamaneda yai piarida do awa matawa itare. ¹⁹ Wasiri engo era ami awamane akutada gaiapa bajina iji amboda bari awa dada eira, edo wasiri natopo itari awa kumbara.

²⁰ O Timothy, ro awa God mi imo tumonda eite pipisisina awa, sima dave edo eyo. Embo-

mai ainkain ge donode God da jisida edo moka itaede awa imonde tain jipapa edo era awa daginegedo eyo. Edo embomai ainkain 'jirogari gebé' awamaneda yai isira tedo era, ata kaenato atopatari gebé ajiregedo era awa, daginegedo eyo.

²¹ Embomai nenei tedo era, jirogari eiwa awamanemi matu buritera. Awamane ge awa site Keriso da atopatari kaena gebé esitera awa dodo begata neida mambae dumbae etera.

God da dave ari ito yai itare. Awara.

God da Ge Wasiride
Part of the New Testament in the Binandere language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Binandere long Niugini
copyright © 2014-2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Binandere

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

e6487ebe-2652-5df8-903d-14da6fe33c88